

TORR
EJUS
SANA

CENTRE DE SERVEIS A LES
ASSOCIACIONS

Fórmules jurídiques:

Associació
Fundació
Federació
Cooperatives
Societats mercantils

Guia d'assessorament

Aquest document pretén donar informació general sobre les diferents formes jurídiques que existeixen per a portar a terme una iniciativa: associació, fundació, federació, cooperativa i societat mercantil. És important conèixer les analogies i diferències entre elles per poder escollir quina és la manera més adequada per a portar a terme el nostre projecte i obtenir uns bons resultats.

A més a més, l'entrada en vigor del Llibre Tercer del Codi Civil, que deroga l'anterior llei d'associacions de l'any 1997, introdueix canvis importants que cal conèixer abans tirar endavant amb la constitució de l'associació.

1. Què és una associació?

Les associacions són agrupacions de persones constituïdes per a realitzar una activitat col·lectiva d'una forma estable, organitzades democràticament i sense ànim de lucre.

D'aquesta definició, en podem extreure les següents característiques:

- Grup de persones
- Objectius i/o activitats comunes
- Funcionament democràtic
- Sense ànim de lucre:
- Independents

Respecte aquestes característiques cal aclarir que no tenir ànim de lucre implica la possibilitat d'obtenir guanys però amb l'obligació de reinvertir-los en la finalitat social, sense que es pugui repartir en cap cas entre els associats ni cedir gratuïtament a persones físiques determinades o a entitats amb ànim de lucre.

- Tenir excedents econòmics al finalitzar l'any
- Tenir contractats laborals a l'Associació
- Realitzar Activitats Econòmiques que puguin generar excedents econòmics

Una associació està constituïda voluntàriament per tres o més persones per a complir una finalitat d'interès general o particular. En les associacions és rellevant l'existència d'un **capital humà**, és a dir, els socis són un element fonamental en la constitució d'una associació.

En les associacions hi ha dos òrgans:

- **L'assemblea general** constituïda per tots els associats, que com a òrgan sobirà pot deliberar sobre qualsevol assumpte d'interès per a l'associació, adoptar acords en l'àmbit de la seva competència i controlar l'activitat de l'òrgan de govern.

- **La junta directiva** que administra i representa l'associació, d'acord amb la llei, els estatuts i els acords adoptats per l'assemblea general.

Associació, ONG o club?

Una ONG i una associació tenen la mateixa forma jurídica, la d'associació sense ànim de lucre. La diferència entre una ONG i una associació consisteix bàsicament en els àmbits d'actuació de cada una. El terme ONG normalment s'utilitza per referir-se a grups de defensa o protecció social, cultural, legal i ambiental; el terme associació es refereix a qualsevol grup de persones que s'associen per assolir uns objectius comuns.

Un club també és una forma de denominar una entitat sense afany de lucre. Darrera d'un club s'hi pot trobar o bé una associació, una fundació o una cooperativa sense afany de lucre. Per tant la característica pràcticament comuna per a tots els clubs és l'absència d'ànim de lucre en referència a les activitats que s'hi realitzen.

En el cas dels club esportius existeix una normativa específica per regular-los: s'entén per club esportiu o associació esportiva qualsevol entitat privada amb personalitat jurídica i capacitat d'obrar, formada per persones físiques, els objectius bàsics de la qual són el foment, el desenvolupament i la pràctica continuada de l'activitat física i esportiva, sense cap afany de lucre.

Ja hem revisat alguna terminologia per designar entitats sense ànim de lucre, com Club o ONG, amb les diferències conceptuals que aquestes comporten.

Tot i així, hi ha altres maneres de referir-se a les entitats sense afany de lucre sense existir cap diferència conceptual i que només depenen de les sigles que s'utilitzin:

- ENL: Entitat No Lucrativa
- ONL: Organització No Lucrativa
- OSAL: Organització Sense afany o Ànim de Lucre
- ESAL: Entitat Sense Ànim de Lucre

Més informació:

- Llei d'àmbit autonòmic, 4/2008 de 24 abril, del Llibre Tercer del Codi Civil de Catalunya: <http://www.gencat.cat/eadop/imatges/5123/08114039.pdf>
- Capítol 1 de la Llei 1/200, de 31 de juliol, Text únic de la Llei de l'Esport: <http://www20.gencat.cat/docs/sge/Home/Secretaria%20General%20de%20l'Esport/Normativa/Text%20%20C3%BAnic%20de%20la%20Llei%20de%20l%27esport.pdf>

- www.xarxanet.org
- Generalitat Catalunya: Associacionisme i Participació: www.gencat.cat/temes/cat/participacio.htm
- Ajuntament de Barcelona – Direcció General d'Associacionisme i Participació: http://w3.bcn.es/XMLServeis/XMLHomeLinkPI/0,4022,161450665_161511549_1,0,0.html
- Torre Jussana, Centre de Servei a les associacions de Barcelona: www.bcn.cat/tjussana

2. Les fundacions

La fundació és una organització dotada de personalitat jurídica privada que es caracteritza per perseguir, sense ànim de lucre, fins d'interès general a favor d'un col·lectiu genèric.

La dotació inicial de la fundació ha de consistir en diners o en altres béns fructífers.

Dotació inicial en DINERS

- **Fundacions de durada indefinida:** la dotació inicial no pot ser inferior a 30.000 €.
- **Fundacions temporals:** la dotació inicial no pot ser inferior a 15.000 €.

Com a regla general, la dotació inicial s'ha d'haver aportat i desemborsat íntegrament abans de sol·licitar la inscripció de la fundació en el Registre de Fundacions. Això no obstant, els apartats 5 de l'article 331-6 del llibre III, **si la dotació és en diners** en permeten l'aportació successiva en els casos següents:

- Quan la fundació és constituïda per persones físiques o jurídiques privades, en els supòsits en què el compromís de l'aportació successiva consta en títols executius.
- Quan la fundació és constituïda per persones jurídiques públiques i corporacions de dret públic. En aquest cas, el compromís de les aportacions successives ha de constar de manera expressa en l'acord fundacional aportat per l'òrgan de govern competent, d'acord amb el que estableixi la legislació de finances públiques.

En tots dos casos, el desemborsament inicial ha de ser almenys del 25% i la resta s'ha d'aportar en el termini de cinc anys.

Dotació en BÉNS

Els béns han de ser **fructífers** i han de ser **adequats per iniciar o dur a terme les activitats fundacionals**; així mateix, han d'estar lliures de càrregues que n'impedeixin o en limitin d'una manera significativa la utilitat pública. El seu valor no pot ser inferior a 30.000 € o 15.000 €, segons que es tracti, respectivament, d'una fundació de durada indefinida o d'una de durada temporal (331-5.1).

S'ha d'aportar com a annex a la carta fundacional un informe, emès per un pèrit, que ha de contenir la descripció dels béns o drets, les seves dades registrals i la informació de les càrregues sobre els béns aportats, si n'hi ha, i també la seva valoració i la seva rendibilitat potencial i la indicació dels criteris que s'han seguit per fer aquestes estimacions. Si es tracta d'una explotació econòmica, s'han de presentar també els comptes anuals degudament auditats (article 331-6.3).

Qui o els qui constitueixen la fundació s'han de desprendre, per tant, d'una part dels seus béns i drets en favor de la fundació i així passaran a ser titulars d'ells, sense que aquesta aportació patrimonial pugui revertir mai altre cop al fundador o fundadors encara que la fundació s'extingeixi. En aquest cas, els béns i drets que quedin han de ser lliurats a una altra o altres institucions que persegueixin finalitats d'interès general similars.

La fundació és governada per un òrgan col·legiat anomenat **patronat** i integrat pels patrons, que poden ser tant persones físiques com persones jurídiques i, en aquest últim cas, públiques i privades. Els patrons són designats inicialment en l'escriptura constitutiva de la fundació per el o els fundadors però poden ser-ho també durant la vida d'aquella, segons el procediment de designació que es contempli en els Estatuts de la fundació.

La **diferència que existeix entre una fundació i una associació o una societat cooperativa**, és que en l'associació i en la societat cooperativa els socis són propietaris d'un percentatge del capital societari i poden extingir a l'entitat lliurement si adopten un acord en aquest sentit. A la fundació el capital que aporten els fundadors surt definitivament del seu patrimoni i, com s'ha dit, i no poden recuperar-lo. Tanmateix, els fundadors no poden per la seva sola voluntat extingir la fundació que van crear.

Finalment, les associacions només es poden constituir per la voluntat de com a mínim tres persones que han d'estar vives en el moment de l'atorgament de l'acta constitucional, les

fundacions poden néixer d'un acte d'última voluntat, com pot ser un testament en què el difunt disposa que deixa el seu patrimoni a una finalitat que serà executada per una fundació. Aquesta serà constituïda legalment per persones de la seva confiança, o en el seu defecte, pel protectorat.

Més informació:

- Coordinadora Catalana de Fundacions: <http://www.ccfundacions.cat/>
- Llei d'àmbit autonòmic, 4/2008 de 24 abril, del Llibre Tercer del Codi Civil de Catalunya: <http://www.gencat.cat/eadop/imatges/5123/08114039.pdf> i <http://portaldogc.gencat.cat/utillsEADOP/PDF/6152/1248505.pdf>
- www.xarxanet.org
- Generalitat Catalunya, Departament de Justícia: [Entitats jurídiques. Departament de Justícia . Generalitat de Catalunya](#) o www.gencat.cat/justicia

3. Les cooperatives

La cooperativa és una societat constituïda per persones que s'associen, per la realització d'activitats empresarials, encaminades a satisfer les seves necessitats i aspiracions econòmiques i socials, amb estructura i funcionament democràtic.

De forma general, les principals diferències respecte a les associacions són:

- La constitució d'una cooperativa exigeix l'atorgament d'escriptura pública i la inscripció de l'acta de l'assemblea constituent i els seus estatuts socials, en una associació no s'exigeix.
- El contingut dels estatuts de les cooperatives és més complet, ja que el seu règim econòmic és més específic i, s'exigeix que consti el règim de responsabilitat dels socis pels deutes socials o els criteris d'aplicació dels resultats, amb la determinació dels percentatges dels excedents que s'han de destinar als fons socials obligatoris.
- Una cooperativa requereix d'un patrimoni mínim de 3.000 euros que ha d'ésser íntegrament subscrit i desemborsat en el moment de la seva constitució.

Per tant, i tret que els estatuts socials disposin el contrari, els socis han de respondre dels deutes socials d'una manera limitada a les aportacions al capital social subscrites.

La llei de cooperatives en diferencia diversos tipus com ara les agràries, d'assegurances, de consumidors i usuaris, d'ensenyament, d'habitatges, de serveis, mixtes, etc, però per la seva especial naturalesa, destaquem les **cooperatives d'iniciativa social**.

Les cooperatives d'iniciativa social tenen per finalitat la integració laboral, la plena inserció o la defensa de persones o col·lectius amb dificultats especials d'integració o afectades per qualsevol classe d'exclusió social o limitació de llurs drets socials, o bé la satisfacció de necessitats socials no ateses, o ateses insuficientment pel mercat, mitjançant les activitats que determinin els estatuts socials respectius. Aquestes poden ser amb ànim o sense ànim de lucre.

Una cooperativa sense ànim de lucre és aquella que com a mínim compleix els següents requisits:

- Els excedents de lliure disposició, una vegada dotats els fons obligatoris, no es distribueixen entre els socis, sinó que es destinen, mitjançant una reserva estatutària irrepartible, a les activitats pròpies d'aquesta classe de cooperativa.
- Els càrrecs de membre del consell rector i els de la intervenció de comptes no són remunerats.
- Les aportacions dels socis al capital social, tant les obligatòries com les voluntàries, no poden meritjar un interès superior a l'interès legal del diner, sens perjudici de les actualitzacions corresponents.
- Les retribucions dels socis treballadors no poden superar el 150 % de les retribucions que estableixi el conveni col·lectiu aplicable al personal assalariat d'aquell sector i zona corresponent.

Més informació:

- Llei 18/2002, de 5 de juliol, de cooperatives: http://www20.gencat.cat/docs/treball/05%20-%20Economia%20cooperativa/Documents/Cooperativa/Normativa/Arxius/doc_15843307_1.PDF
- [Federació de Cooperatives de Treball de Catalunya](#)
- [Confederació de Cooperatives de Catalunya](#)

- [Aposta, Escola de Cooperativisme](#)

Suport a cooperatives:

http://www.cooperativestreball.coop/v2/inici/recursos/mostra.php?id_pagina=28&idCat=2

4. Les federacions

Una federació és un conjunt d'associacions que s'uneixen amb l'objectiu d'assolir millor les finalitats que els són pròpies. El següent nivell el formen les confederacions que podem definir com un conjunt de federacions.

Les federacions i confederacions estan subjectes al règim general de les associacions, com estableix l'article 321-6. Per tant, per a la seva constitució és necessària l'existència de l'acta fundacional i dels estatuts.

L'elecció d'una figura jurídica dependrà bàsicament:

- De les finalitats que els socis fundadors vulguin aconseguir.
- Del capital humà.
- Dels mitjans que tinguin per aconseguir-les.

Per exemple, si es pretén donar assistència a immigrants es podran aconseguir els objectius igualment des d'una associació com des d'una fundació, però l'elecció definitiva dependrà entre d'altres, de la forma escollida de gestió (assemblea socis + junta directiva vs patronat) així com dels mitjans necessaris per a la seva constitució, ja que per constituir una fundació calen actualment 60.000 euros.

5. Societats mercantils

Tot i que en aquest apartat, destaquen més les diferències que les semblances, podem identificar com a element comú el fet que les empreses -igual com les associacions- són persones jurídiques, malgrat que les seves finalitats són totalment oposades.

Les característiques de les societats limitades són les següents:

- Requereix un capital mínim de 3.000 euros, íntegrament subscrit i desemborsat.
- La divisió d'aquest capital es fa mitjançant participacions, indivisibles i acumulables, que no tenen el caràcter de valors i no podran estar representades per mitjà de títols o anotacions en compte. Aquesta és una diferència fonamental amb les accions, pròpies de les Societats Anònimes.

- És necessari que, en la seva denominació, figuri alguna de les següents indicacions “Societat de Responsabilitat Limitada”, “Societat Limitada”, “S.R.L.” o “S.L.”.

D'altra banda, la llei de societats anònimes requereix per a la vàlida constitució:

- Capital social mínim de 60.000 euros;
- Capital està dividit per accions;
- És necessari que en la seva denominació figuri alguna de les següents indicacions “societat anònima” o “S.A.”

Els punts comuns entre les societats anònimes i les societats limitades i que les tornen a separar de les associacions són:

- Que la seva constitució requereix obligatòriament, escriptura pública i inscripció en el Registre Mercantil;
- Que poden configurar-se com a societats unipersonals, és a dir amb un sol soci;
- Que tenen sempre naturalesa mercantil.

	Associació	Fundació	Societat mercantil	Cooperativa de treball
Definició	<i>Entitat sense ànim de lucre, constituïda voluntàriament per tres o més persones per a complir una finalitat d'interès general o particular.</i>	<i>Entitat sense ànim de lucre, constituïda per un o diversos fundadors, mitjançant l'afectació d'uns béns o d'uns drets per al compliment de finalitats d'interès general.</i>	<i>Unió de persones que creen un fons patrimonial comú per a col·laborar en l'explotació d'una empresa, amb ànim d'obtenir un benefici individual</i>	<i>Societat constituïda per persones que s'associen, per la realització d'activitats empresarials, encaminades a satisfer les seves necessitats i aspiracions econòmiques i socials, amb estructura i funcionament democràtic</i>
Capital inicial	<i>No és necessària l'aportació de capital inicial</i>	<i>Cal una aportació ja sigui de capital o de bens de 15.000€ o 30.000€ depenent de la tipologia de fundació</i>	<i>Capital mínim de 3.000€</i>	<i>Capital mínim de 3.000€</i>
Qui beneficia	<i>Manca d'ànim lucratiu. Cerca l'afavoriment a tercers i no del benefici particular de les persones associades</i>	<i>Manca d'ànim lucratiu. Cerca l'afavoriment de tercers</i>	<i>Ànim obtenció de benefici particular</i>	<i>Ànim d'obtenció de benefici col·lectiu dels socis.</i>
Repartiment de guanys	<i>Els beneficis obtinguts no es reparteixen entre els socis, sinó que es queden en la mateixa entitat per poder continuar l'activitat.</i>	<i>Els beneficis es queden en la fundació i van destinats a les seves activitats.</i>	<i>Els socis participen en el repartiment dels guanys</i>	<i>Els socis participen en el repartiment dels guanys, to i que una part ha d'anar als fons socials.</i>
Fiscalitat	<i>Tenen beneficis fiscals, com ara l'impost de societats, que tributen el 25%. També queden afavorides en altres impostos com ara el d'activitats econòmics.</i>	<i>És el règim fiscal més beneficiós de tots però amb obligacions formals. Tributen en l'impost de societats al 10%, les donacions externes que se'ls facin són deduïbles.</i>	<i>No tenen beneficis fiscals. Tributen al 35% en l'impost de societats i no tenen beneficis pel que fa als altres impostos</i>	<i>Per tenir beneficis fiscals s'ha de declarar cooperativa fiscalment protegida. Tributarà al 20% en l'IS, a més d'altres beneficis en IAE, IBI</i>
Contractació laboral	<i>Els 50% dels membres de la junta poden ser contractats.</i>	<i>Es pot contractar personal que no es tracti dels membres del patronat.</i>	<i>No hi ha restriccions a l'hora de contractar personal.</i>	<i>Com a regla general, els socis han de ser treballadors, encara que també pot haver-hi socis capitalistes.</i>